

İcra takibi nedeniyle şüpheli ticari alacak karşılığı ayrılması hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	27575268-105[323-2019-579]-204293
Tarih	01.07.2021

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

Ankara Vergi Dairesi Başkanlığı

Gelir Kanunları Usul Grup Müdürlüğü

Sayı : 27575268-105[323-2019-579]-204293

01.07.2021

Konu : Şüpheli ticari alacak karşılığı ayrılması hk.

İlgide kayıtlı özelge talep formu ve eklerinin incelenmesinden;

- Herşey dahil sistemle konaklama hizmeti veren şirketinizin, faaliyeti gereği ihtiyaç duyduğu malzemeleri turizm sezonu başlamadan önce tedarikçi firmalardan bedeli vadeli çek düzenlenmek

suretiyle satın aldığı ve ihtiyaç duyulan zamana kadar tedarikçi firmaların depolarında muhafaza ettirdiği,

- Tedarikçilerden ... A.Ş. ile yapılan sözleşmeye konu emtia için tedarikçi tarafından 26/2/2019 tarihli ve 6/3/2019 tarihli faturaların düzenlendiği, buna karşılık şirketinizce toplam 3.101.355,00 TL miktarında 7 adet (30/3/2019, 30/4/2019, 30/5/2019, 1/7/2019, 31/7/2019, 30/8/2019 ve 30/9/2019 tarihli) çek verildiği, ilk dört adet çekin yapılan teslimler karşılığında ödendiği,

- 30/6/2019 tarihinde tedarikçiden fatura karşılığı kalan bakiye ürünlerin tamamının sevkinin talep edildiği, ancak teslimi gereken ürünlerin hiçbirisinin teslim edilmediği ve muhatabın da bulunamadığı,

- Teslim edilmeyen mallar nedeniyle toplam 1.341.355,00 bedelli üç adet çek için bedelsiz kalmalarından dolayı ihtiyati tedbir talepli menfi tespit davası açıldığı ve 5/7/2019 tarihli ve E:2019/264 sayılı kararla, üç adet çek için teminat yatırılması koşuluyla, ibraz eden A.Ş. olur ise bu şirkete ödenmesini engeller mahiyette tedbiren ödemeden men'ine, ve dava tarihi olan 5/7/2019 tarihinden sonra bu çekte istinaden davalı ... A.Ş. tarafından başlatılması muhtemel icra takibinin şirketiniz yönünden tedbiren durdurulmasına karar verildiği,

- Şirketinizin de satın aldığı ve çek tanzim ederek bedelini ödediği ancak tedarikçi tarafından teslim edilmeyen mallar için 4/7/2019 tarihli toplam KDV dahil 1.196.460,09 TL tutarında iki adet iade faturası düzenleyerek iade edilen malların bedelini talep ettiği, ancak tedarikçi firmanın finansman sıkıntısı nedeniyle iade edilen malların bedelini şirketinize ödeyemediği, bunun üzerine, şirketinizin de tedarikçi firma hakkında alacağın tahsili amacıyla haciz tatbikatı başlattığı ve haciz işleminin itirazsız kesinleştiği

anlaşılmış olup, şirketinizin düzenlemiş olduğu iade fatura bedelinin tahsili amacıyla 23/7/2019 yılında başlattığı ve kesinleşen icra işlemi sonucu, verilmiş olan çeklerin ödenmemesi hususunda yaşanan yargısal süreç dikkate alındığında, 2019 yılında şüpheli alacak karşılığı ayrılıp ayrılmayacağı hususunda Başkanlığımız görüşünün talep edildiği anlaşılmaktadır.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun,

- (3/B) maddesinde, "*B) İspat: Vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya, ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti esastır...*",

- 323 üncü maddesinde, "*Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla;*

1. Dava veya icra safhasında bulunan alacaklar;

2. Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar;

şüpheli alacak sayılır.

Yukarıda yazılı şüpheli alacaklar için değerlendirme gününün tasarruf değerine göre pasifte karşılık ayrılabilir.

Bu karşılığın hangi alacaklara ait olduğu karşılık hesabında gösterilir. Teminatlı alacaklarda bu karşılık teminattan geri kalan miktara inhisar eder.

Şüpheli alacakların sonradan tahsil edilen miktarları tahsil edildikleri dönemde kar zarar hesabına intikal ettirilir."

hükümlerine yer verilmiştir.

Bu hükümlere göre, ticari kazancın elde edilmesi veya idame ettirilmesi ile ilgili olarak dava veya icra safhasında bulunan alacaklarla, yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş olan dava ve icra takibine değmeyecek derecedeki küçük alacaklar şüpheli alacak sayılmakta ve münhasıran maddede belirtilen şartları haiz alacaklar için karşılık ayrılması mümkün bulunmaktadır.

Mahkemeye dava veya icra merciine takip dilekçesinin verilmiş olması, alacağın dava veya icra safhasına intikal ettiğini göstermektedir. Ancak, şekli bir başvuru alacağın şüpheli sayılması için yeterli değildir. Bir alacağın dava veya icra safhasında olduğunun kabulü için mahkemeye dava veya icra merciine takip için dilekçe verilmiş olması ve gerek mahkemeye gerek icra merciine yapılan başvuruların ciddiyetle takip edilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, şüpheli alacak karşılığı ayrılmasında temel unsur, ortada bir alacağın (teminatsız) söz konusu olması, alacağın ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olması, bu kapsamda da işletme kayıtlarına hasılat olarak girmiş veya ticareti yapılan/yapılacak mal veya hizmetin doğrudan maliyetiyle ilgisinin olması ve bu mahiyetteki alacağın tahsilinin şüpheli hale gelmiş bulunmasıdır.

Ayrıca, şüpheli alacak karşılığı ayırıp bunu gider kaydetme imkânının sadece ticari ve zirai işletmelere tanınmış olmasının nedeni ticari ve zirai kazançlarda, elde etmenin tahakkuk esasına bağlanmış olmasıdır. Bunun sonucu olarak, ticari ve zirai işletme bünyesinde satılan mal ve hizmetin bedeli henüz tahsil edilmeden hasılatla intikâl ettirilmekte ve dönem kârının oluşumunu etkilemektedir. Satış bedeli veya hasılatın henüz alacak aşamasında iken kârın hesaplanmasında dikkate alınmış olması, sonradan bunların işletme tarafından tahsilinin şüpheli hale gelmesi durumunda dönem kârının fazla hesaplanması sonucunu doğurmaktadır. Bu durumun giderilmesi için, alacağın işletmeye girme ihtimalinin kaybolduğu anda zarar yazılması mümkündür. Kısaca, şüpheli alacağın zarar kaydı, esas itibarıyla, kazanç tespitindeki tahakkuk esasını düzenleyen bir esastır.

Buna göre, somut durumda, daha önce faturası düzenlenen ancak teslim edilmeyen mal alımlarınıza ilişkin olarak, başvurunuzda belirtilen gerekçelerle, ilgili dönem kazancınızla ilişkilendirilmeksizin kayıtlarınızın düzeltilmesine yönelik olarak düzenlediğiniz faturalarda yer alan tutarlar için, yapılan icra

takibi nedeniyle şüpheli alacak karşılığı ayrılması mümkün bulunmamaktadır.

Bununla birlikte, söz konusu tedbir kararına konu üç adet çek için ... A.Ş. dışında başka birine ödeme yapılmak zorunda kalınması halinde, ödeme yapılan tutarlar için, ancak çeklerin keşide edildiği adı geçen şirket nezdinde yukarıda belirtilen çerçevede takibine ve Kanunun 323 üncü maddesi uygulamalarında öngörülen şartların sağlanmasına bağlı olarak, şartların sağlandığı ilgili dönemde şüpheli ticari alacak karşılığı ayrılması mümkündür.

Ayrıca, şüpheli alacaklar için dava veya icra takibine başlanıldığı yılda karşılık ayrılması gerekmekte olup, şüpheli hale geldiği hesap döneminde karşılık ayrılmayan alacaklar için daha sonraki dönemlerde şüpheli alacak karşılığı ayrılamayacağı tabiidir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026